

מסורת הש"ס

(א) [ג'יל לא], (ב) [פי ערבנ ערוך וז"כ הרשב"ס כ"ב קכב. ד"ה טרף עירבננ כמו ביצים טרופות], (ג) גירי ירו' ואם בשמאלו עלה ראש ביא' וכו', (ד) נלקמן מנ: ד"ה כו. מנחות עו: פו: פח: פט. חולין מט: עו,א) (ה) נמיר מז: ע"ש סוטי' מזכ. ע"ש], (ו) [מוספי סוטה פ"ג ה"ז], (ז) בע"י פסול מלרי, (ח) קדושין גג. [חולין קגג.], (ט) [ג'ל כרי עין], י' [ויקרא כד], (כ) רש"י מ"ו,

תורה אור השלם

- אל תִּשְׁקֹצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשָּׂרָץ הַשָּׂרָץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמְתֶם בָּם;

ויקרא יא מג
2. כי אני יי אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ; ויקרא יא מד

גליון הש"ס

גמ' ובלי שרת דעין לא עבדינן. סוטה דף נ' ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גמ' למה סגן מימין שם אירע: (ב) רש"י ד"ה והיה נר כו' כדמת נכנס ומלא שמי נרות מהדריהם דרולקים וכו' למאן דלמר נפון ודרס תמוין היה המצאצעי פניו מורסב כלפי מערב וכו' פני המזרחיה הוא המצעי יאירו: (ג) ד"ה חוץ משני כו' כדלמרינן בפירקין דלעיל. י"ב דף כ"ו וז"ל הכנתי דהיי אף בשחרית כן חוצה כדמנואר שם ובדף כ"ז:

מוספ רש"י

מדוד אחא לעצמך. שאין אדם רואה לשיטו

(שבט דב.)

הדרן עלך אמר להם

התורה חסה על ממונן של ישראל. חבורת הכנים נפקא לן מזהב הכסף וכן שם הכית נטרס יבא הכסף לראות את הנגע ולא יעמא וגו' (ויקרא יד) אמר ר' מאיר ווי מיה ממנא לן שאמרס מורה להמנין שלא יראה הכסא את הנגע ולא יאמר עמא עד שיהא הכלס נענין, ואם תאמר כלי עלוי בגדיו ומתכס, מטבינן וסם טווריס, ועל מה חסה תורה על כל חרס ופסו שאין לנן טורה אלא שצירה, וכל כך חסה תורה על ממונן של כרי עין (שהרי כרעת בזה עלוי בעבור שהוא זר עין כדליתא במדרס ונא אשר לו הכית. מפ"י מהרש"ל) ק"ו מעון של דניקים (חורין סס). למה סגן מימינו. לאזה דבר אחר ממונה ומוכן (סוסס מב. וישם: מחננה).

אמר להם הממונה פרק שלישי יומא

בא הלוקה למדוד נפט מפני שרחיו רע אומר לו המוכר מדוד לעמך: **מעטמעט**. אוטמת וסותמת מכל חכמה: **ועטמעס**. חסר א': **מעטמאין אוסו הרבה**. מניחין אותו ליטמא והכי קאמר קרא אל תעמאו כהן ואם תעמאו סוף ונטמתם: **וסקדשסס**. מעט והייטם קדושים הרבה הצא ליטוהר מסייעין אותו:

הדרן עלך אמר להם הממונה

טרף בקלפי. שניו צפרק שלמעלה (דף לו.) וקלפי היתה שס: **ערף**. פתאום צטרפיה וצחטיפיה: **והעלה שני גורלות**. אחד צימין ואחד צשמאל והשעיריים עומדים אחד לימין ואחד צשמאל ונותן גורל עשולה צימין לשעיר של ימין: **וכן עונין אחריו**. כשמוכיר את השס: **גב' דלא ניכיון**. שלא ימשמש להצינ צמשמשו איזה של שס ויטלנו צימין לפי שהוא סימן יפה כשהוא עולה צימין: **ושל חול היספה**. אינה מקודשת: **הסורה חסה כו'**. שנאמר (ויקרא יד) וזה הכהן ופנו את הבית וגו' על מה חסה תורה על פכין של כלי חרס שאין להם טוהרה צמקוה א"כ חסה על ממון קל כ"ש על ממון חשוב א"כ חסה על ממונן של ט (צירועין) קל וחומר על ממונן של דניקים: **ואם צימיון של כן עלה ראש כים אז אומר לו לכהן גדול דבר מילך**.

דבר דצריך לה' חטאת: כיוון דלא סליק צידיה. דכהן גדול וצידיה דסגן סליק חלש דעמיה דכהן גדול אי אומר לו סגן: **למה סגן מימינו כו'**. שהולך תמיד לימינו כך אמרו צסס ר' יצחק הלוי. ואם שמעתי מרציון יצחק צר יהודה להני סגן ממונה שסן יארע פסול אצל כל זמן שלא יארע צו פסול אין הסגן עוצד שוס עבודה צעולם: **לשון של וסוריס**. למר סרוק ומשוך כמין לשון וצצוע אדום וקוסרין אותו צראש שעיר המשתלח והיה מלצין מאיליו והוא סימן שמחל הקצ"ה לישראל שנאמר (ישעיה ה) אם יחיו חטאים כשנים כשלני ילציו: **והיה נר מערבי דולק**. לאחר שכצו שאר כל הנרות ואע"פ שממנו מתחיל להדליק ערבית צו היה מסייס הטצבת נרות שחרית והוא עדות שהשיניה צורה צישראל כדכתיב^י מחוץ לפרכות העדות ואמרין במסכת צבת (דף כב:) עדות היא לכל צאי עולם שהשיניה צורה צישראל ואמרין (שם) מאי עדות זה נר מערבי שנותן צה שמן כמדת צחרותיה וממנה היה מתחיל ובה היה מסייס. ואחריו נר מערבי למאן דאמר (מנחות דף נח:)

שצבת הנרות סדורים מורח ומערצ קרי נר מערבי נר שני שסמוך לראשון צצמורה כדתנן (תמיד פ"ו משנה ה) (ט) נכנס אחד ומלא שמי נרות מורחות דולקות וכו' למאן דאמר כו' לפון ודרוס נתמוין היו אמצעיטן פניו מסובצין כלפי מערב והוא קרי מערבי ושאר הנרות מצדדין פניהם כלפי אמצעי כדכתיב (במדבר ח) אל מול פני המזורה היא אמצעיט יאירו נרות של ששה קנים: **והיה אש המערכה מסבג**. דולק מאיליו צלא מוספת עיס ולא היו צריכין להציא עיס משצדוהו שחרית: **חוץ משני גוירין**. של צין הערבס שהן חוצה כדלמרין (א) צפרקין לעיל: **נשאלה מאירה**. שאינו משציע: **וכל כהן מגיעו כפול** שאינו כוית מאחר שראו שאינו משציע הלצוועין מושכין את ידיהן ט (ואם יותיר לא היו מושכין ידיהם) וצימי שמעון את מי שמגיע כפול לא היו מושכין ידיהם:

כדלמרין צפ"ק דנמרים י, א] לא לימא איניס לה' קרבן אלא קרבן לה', דילמא פסע ומדכר שם שמים לצטלה. ואומר רבינו דשאני הכא דכתיב אשר עלה עליו הגורל לה' (והרי) [והדרן ועשהו מטאת. אינו צריך צוצבר השאת אלא אה'. דהכי משמע ליה לישנא דקרא אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו שלא חסיר יוסר. גמ'. בי היכי דלא גבויין ונשקוצו. וא"ת א"כ לא עשה מטות הגרלה. י"ל

וא"ת לצי יהודה דלמר מטות ליהטת ניתט צראש השנה [נח, א], כיון שעושה בשל קדש מטוה שיכול לעשות בשל חול דהגילה לאו דיו להגילי ווא מסקינן לקמן צצשמעתינן דלר' יהודה הגרלה מעבכא ואם (אין) עבודה היא אינה כשרה אלא צכהן גדול. ואומר רבינו (שאין) [שאניה] כל כך עבודה שהרי על ידי כהן גדול מתצברין (משעירין) [השעירין] ואמרין נמי הגרלה לאו עבודה היא, ואע"ג דלמרין לקמן מת אחד מהס מציא חצירו שלא צהגרלה כר' שמעון אצל לרצנן ידיה מגריה. מ"מ אין ההגרלה חשונה כל כך עבודה, אצל המס היו עעמא שמוס דלא הגריל כלל (עד) [נעל] האחד. אצל אין למר שעבודתו מונחמו לפסן זה צכהן גדול, שצ"כ לא ישמש עד אלא צחי. כלס. צמה סנן כויצינו. הקשה ה"ר אלחנן כי משוח מלחמה היה משמש צחי' כלס ומחחר על [המלחמה] [האלחמה] ככהן גדול והרבה דברים יס צו ככהן גדול לקמן צפרק נא לו [עב. צ] לרצ דימי דהמס וא"כ למה היו ממניס הסגן, ואשכחן שממנין סגן ואף צבית ראשון שהיה שם משוח מלחמה, כדלמרין צצור צפרק כהן גדול [מו, צ] דצעי המס סגן ומשוח מלחמה היו מינייהו עדיף כו'. ואומר רבינו דמשוח מלחמה היה קלף אינה הואיל ומעמה משמש צחי' צבדים ממומן. כי דהרדן צינחו. ובשורה עבודה זו צשמאל מנו הולאת כך ומתמה צכהן גדול דיוס הכפוסים שצריך לו שמי ידיס לפי שאי אפשר בעבודה אלא הוא. שפציעו צפול הצצועים מושכין ידיהם. אומר רבינו דדוקא מגיעו כפול, אצל מגיעו צבית לא היו מושכין ידיהם כי דימו לקייס מטות אכילה, אצל כהן לא היה מטות אכילה לגמרי כיון שאין שם אלא כפול ולא היו שציעין. וא"ת היכא דמגיעין כדלמרין ברס פסחים א, צ] אין מוקיימא מטות אכילה. י"ל דלא צעי כוית לגמרי אלא כוית עדיף וחצינה אכילה, ולכולס לא היו יכילס לתקן צבוס. והגורצנין חוקצין.

פרק שלישי יומא

למא

עין משפט

נר מצוה

א א מיי פ"ג מהלכות עבודת יוה"כ הל' א:
ב ב מיי שם פ"ב הל' ו:
ג ג מיי שם פ"ג הל' א:
ד ד מיי פ"א מהלכות בית המזרחי הל' יח:
ה ה מיי פ"ט מהלכות צדורים הלכה כב טוש"ע י"ד סימן סא סעיף יא):

רבינו הננאל

תנו רבנן והתקדשתם והייתם קדושים אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה.

הדרן עלך אמר להם

טרף בקלפי והעלה שני גורלות. פ"י טרף עירבבם. כי היכי שלא יתכוון ויעלה של שם בימינו. אמר רבה קלפי של עץ ושל חור היתה שאין עושין כלי שרת של עץ, ואינה מחזקת פיה אלמא שתיס ידים כדו שלא יתכוין. הא דתני ר' יהודה הסגן וכוהן גדול מכניסים ימינם בקלפי כו', ר' חנינה סגן הכהנים דולק עליו ואומר למה סגן (ה) ממונה שאם אירע פסול בכהן גדול משמש תחתיו, אבל כל זמן שלא אירע בו פסול אינו משמש כלל. ת"ר [מ'] שנה ששמש שמעון הצדיק, היה הגורל עולה בימין, ולשון זהירות מלבין, והיה נר מערבי דולק, והיתה אש של מערכה מתצברה, והיתה [בכרזה] בעומר ובשתי הלחם ובלחם הפנים כו'. צמשה באחד שחטף חלק חבירו והיו קורין אותו חמצץ.

(א) כ"י גיה רבינו ז"ל למה סגן ממונה וכן הוא בה"י להדיא בטוטה מ"ב ע"א וכ"מ ג"כ צמיר מז וט"ש צמוס' ד"ה למה.

תוס' ישנים

בתנ"י. טרף בקלפי. צמו"כ [אחרי פרק ג' צ] מסיק מקרא דצענין קלפי, דקמתי הסס אשר עלה עליו הגורל לה' יוכל יתן על גביו, ת"ל אשר עלה עליו עטלה לשמו ממוך קלפי. וצורשולמי [פסד' ה"א] לא סוף דכר קלפי אלא אפילו קלמחו, ולמה אמרו קלפי כרי לעשות פומיני לנכר, וציא שני חוטין אחד שחור ואחד לבן ויקשור עליהם ויאמר זה לשם וזה לעזאל, ת"ל גורל לה' שיהא ניכר לה' וגורל לעזאל שיהא ניכר לעזאל, וכן פריך משני נצורות אחד שחור ואחד לבן, ומשני הכי דצענין כתיבה ממש. ואומר אה' השאת. הקשה ה"ר אלחנן אמתי לא קאמר חטאת לה' שצירי השס מאוחר,

ואומר רבינו דשאני הכא דכתיב אשר עלה עליו הגורל לה' (והרי) [והדרן ועשהו מטאת. אינו צריך צוצבר השאת אלא אה'. דהכי משמע ליה לישנא דקרא אשר עלה עליו הגורל לה' ועשהו שלא חסיר יוסר. גמ'. בי היכי דלא גבויין ונשקוצו. וא"ת א"כ לא עשה מטות הגרלה. י"ל וא"ת לצי יהודה דלמר מטות ליהטת ניתט צראש השנה [נח, א], כיון שעושה בשל קדש מטוה שיכול לעשות בשל חול דהגילה לאו דיו להגילי ווא מסקינן לקמן צצשמעתינן דלר' יהודה הגרלה מעבכא ואם (אין) עבודה היא אינה כשרה אלא צכהן גדול. ואומר רבינו (שאין) [שאניה] כל כך עבודה שהרי על ידי כהן גדול מתצברין (משעירין) [השעירין] ואמרין נמי הגרלה לאו עבודה היא, ואע"ג דלמרין לקמן מת אחד מהס מציא חצירו שלא צהגרלה כר' שמעון אצל לרצנן ידיה מגריה. מ"מ אין ההגרלה חשונה כל כך עבודה, אצל המס היו עעמא שמוס דלא הגריל כלל (עד) [נעל] האחד. אצל אין למר שעבודתו מונחמו לפסן זה צכהן גדול, שצ"כ לא ישמש עד אלא צחי. כלס. צמה סנן כויצינו. הקשה ה"ר אלחנן כי משוח מלחמה היה משמש צחי' כלס ומחחר על [המלחמה] [האלחמה] ככהן גדול והרבה דברים יס צו ככהן גדול לקמן צפרק נא לו [עב. צ] לרצ דימי דהמס וא"כ למה היו ממניס הסגן, ואשכחן שממנין סגן ואף צבית ראשון שהיה שם משוח מלחמה, כדלמרין צצור צפרק כהן גדול [מו, צ] דצעי המס סגן ומשוח מלחמה היו מינייהו עדיף כו'. ואומר רבינו דמשוח מלחמה היה קלף אינה הואיל ומעמה משמש צחי' צבדים ממומן. כי דהרדן צינחו. ובשורה עבודה זו צשמאל מנו הולאת כך ומתמה צכהן גדול דיוס הכפוסים שצריך לו שמי ידיס לפי שאי אפשר בעבודה אלא הוא. שפציעו צפול הצצועים מושכין ידיהם. אומר רבינו דדוקא מגיעו כפול, אצל מגיעו צבית לא היו מושכין ידיהם כי דימו לקייס מטות אכילה, אצל כהן לא היה מטות אכילה לגמרי כיון שאין שם אלא כפול ולא היו שציעין. וא"ת היכא דמגיעין כדלמרין ברס פסחים א, צ] אין מוקיימא מטות אכילה, ולכולס לא היו יכילס לתקן צבוס. והגורצנין חוקצין.